

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clara Et Praeclara Methodus Parandæ Eloquentiæ,
Secundùm Doctrinam & Præcepta Cypriani Soarii è
Societate Jesu, Ad Captum Et Praxim Faciliorem
Accommodata**

Worpitz, Georg

Coloniæ Agrippinæ, 1700

Caput 17 [i. e. 16]. De Metalepsi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68908)

CAPUT XVI.

De Metalepsi.

Hæc non jam *vicinum*, & *propinquum* pro proprio, sed *remotum* & *longinquum* ponit; opus est enim, ut gradatim per plura eundo ab una significatione procedatur ad aliam. Unde definiiri potest: quodd sit Tropus, qui significationem remotam, & longinquam ponit pro propria. Pro exemplo communiter affertur illud Virgilii.

Post aliquot mea regna videns mirabor
aristas.

Ubi per aristas anni intelliguntur, hoc modo: ex aristas intelliguntur spicæ, ex spicis segetes, ex segetibus messes, ex messibus æstas, ex æstate annus. P. de Lacerda in Commentario Virgilii, nullam metalepsin agnoscit, facit enim hunc sensum: post aliquot regna, mirabor meas aristas. Id est, post aliquot annos mei regni mirabor aristas, id est, segetes tam pulchrè stantes in his agris. Verùm nos cum communi sensu Interpretum, & maxime Quintiliani sic reddimus: post aliquot annos mirabor mea regna. Ex quo etiam colligimus, quòd synecdoche & Metonymia si mediatam habent connexionem, aut relationem, huc ad Metalepsin sit referenda: nam in dato exemplo per synecdochen, & Metonymiam eundo proceditur, ut ex aristas anni intelligantur. Dum enim ex aristas spicæ
S 3 in-

intelliguntur, est synecdoche partis pro toto, sicut etiam dum ex spicis segetes, & ex legibus messes. Dum autem ex messibus æstas intelligitur, est metonymia, contenti pro continente, dum ex æstate annus intelligitur, rursum pars pro toto accipitur. Distinguitur nihilominus synecdoche & Metonymia à Metalepsi, quod illæ unum accipiant pro altero, quod cum eo *immediatam* habet connexionem; metalepsis autem contenta est quacunque *mediatâ* & longè distitâ; seu synecdoche & Metonymia requirit, ut id prius quo ponitur, sit illius pars vel totum, continens aut contentum, effectus aut causa. Aristoteles autem non est pars anni, neque contentum neque effectus, neque causa. Hinc rectè separatur Metalepsis à synecdoche & Metonymia, metalepsis enim non ponit partem pro toto, neque contentum pro continente (aristoteles enim non est pars anni, neque contentum) licet ad intelligentiam & explicationem illius necesse sit per illa ire, quod solum est implicitè & occultè involvere synecdochen, aut Metonymiam atque subintelligere, non autem expressè & apertè exprimere. Affertur & illud ex Virgilio: speluncis addidit atris, ubi ater pro profundo ponitur; quod enim profundum est, luce destituitur; quod luce caret, tenebrosum est, quod tenebrosum, nigrum apparet. Ex quo exemplo liquet non semper intervenire connexionem effectus, & causæ, quâ ratione tamen metalepsis ad metonymiam rejicitur à P. Maseo. Et verò fatendum est,

ut uniuersim de antonomasia, catachresi &c. dicamus, quòd sicut hi tropi habent distincta nomina ab antiquitate indita, sic etiam habere rationem aliquam specialem, ob quam distinguui valeant à Metaphora, Metonymia, & synecdoche. Ecce enim ab ipsis aduersariis affectiones, attributa, & proprietates uocarentur metaphora, synecdoches, & metonymia? cur non ipso metaphora v. g. nomine afficerentur? agnoscunt sanè fundamentaliter & reductivè, aut improprie esse v. g. metaphoram, aut metonymiam in illis, non autem proprie & formaliter, ut Philosophicè loquar; eò quòd forma, & modus in iis transferendi sit alius, qui sufficit ad distinctionem, ut patet ex argumentationum speciebus, figuris & ipsa synecdoche, ac metonymia. Quod autem non omnes perfectè transferant uocem à propria in alienam, dicatur, esse tropos imperfectos, quemadmodum enthymema syllogismus imperfectus dicitur. Sed de hoc iam supra c. 8. ad exempla redeamus, quæ tamen per pauca sunt, quod obscuritatem, quæ orationis vitium est, afferant; vulgò dicitur; in campis est rusticorum panis, & pecunia; ac dum salutaris segeti pluvia cadit, aurum pluit; item industria ferit agricola, dum linum ferit, quæ omnia per plura eundo verificantur. Quale est & illud, jam illi dentes amplius non dolebunt, prò est mortuus. Et priusquam amicitiam tecum ineam, plures modii salis tecum mihi sunt absumendi. Sic ovum unicum pauperi illi diuitiæ erant, quia

ex ovo gallinam, ex gallina plura alia ova, & gallinas, tandem vitulum, bovem, & pecuniam sperabat. In Scriptura sacra plura suppetunt exempla, præsertim in Prophetis, qui obscure locuti sunt, nè mysteria sacra paterent. Sic hebdomadæ Danielis pro annis posita, quomodo etiam hebdomades de Antichristo intelliguntur, cum hebdomas sit pars mediata & remora anni. Sic Christus est filius David mediantibus multis progenitoribus Christi; quomodo & nos filii Adæ dicimur. Sed de his scripturæ sacre studiosi olim plura, nobis tropus rarissimus est. Porro distinguitur *metalepsis à sorite*, quia soritas gradatim it per plura, ita ut singula expressè ponat, ac tandem ex illis facit *illationem* & consequentiam, ut vocant Philosophi: at *metalepsis* non ponit illa plura expressè, neque aliquid infert.

CAPUT XVII.

De Allegoria.

Continuare Tropos allegoria assolet, inquit nonnemo, qui tropos & figuras in carnem redegit. Exemplum ponit, absque & Cere & Baccho venus alget. Si hoc verum est, Allegoria erit, ubicunque disparatissimi tropi convenerint, v.g. in illo Ciceronis in Pison: unus ille dies (quo rediit ab ex illo Cicero) mihi quidem instar immortalitatis fuit (hyperbole) quo in patriam
(ge-